Plan van Aanpak

Participatie

Ons Zwolle van *Over*morgen

“Het is onze inzet om de inwoners centraal te zetten. Bij nieuwe plannen én bij de uitvoering. Keuzes maken we expliciet op basis van publieke waarden. We maken transparant wat onze afwegingen zijn bij besluiten. We wekken geen onmogelijke verwachtingen, maar zijn realistisch. We willen ons bescheiden en kwetsbaar opstellen: fouten geven we toe, en we reflecteren met inwoners, partners en raad op de koers.”

[bron: coalitieakkoord 2022-2026]

Plan van aanpak voor de participatie met onze stakeholders en inwoners voor de aanvulling van de Omgevingsvisie op weg naar 2040

Zwolle, april 2024

Inhoudsopgave

1. INLEIDING 3

1.1 PARTICIPATIE 3

2. KADERS 4

2.1 HANZA! 4
2.2 HUIDIGE OMGEVINGSVISIE 5
2.3 KADERS VOOR PARTICIPANTEN 5

3. PARTICIPATIELADDER 8

3.1 DE PARTICIPATIELADDER VAN ZWOLLE 8

4. BESLUITVORMING 10

5. PROCESSTAPPEN 10

6. PLANNING PARTICIPATIEPROCES 13

7. RESULTATEN STARTGESPREKKEN & ANALYSE STAKEHOLDERS 14

7.1 STARTGESPREKKEN 14
7.2 STAKEHOLDERS FASE 2 17
7.3 STAKEHOLDERS SCENARIOSTUDIES 17

8. PLAN VAN AANPAK FASE 2 19

8.2 INZET BURGERSCHAPSSTIJLEN MOTIVACTION 19
8.3 INZET PARTICIPATIEMIDDELEN 19
8.4 EVALUATIE 20

9. COMMUNICATIE 20

10. BUDGET VOOR FASE 2 21

1. Inleiding

“Het gebeurt in Zwolle. In de stad én in de buitengebieden. Zwollenaren maken met elkaar dat Zwolle zo’n fijne plek is om te leven.” [bron: coalitieakkoord 2022-2026]

Hoe ontwikkelt Zwolle zich verder als klimaatbestendige woon- en werkgemeente na 2030? Die vraag staat centraal in het programma aanvulling omgevingsvisie 2040.

In de huidige Zwolse omgevingsvisie, ons Zwolle van morgen, zijn stevige ambities vastgelegd voor heel veel beleidsthema’s. Dat biedt een solide en uitdagende basis voor de komende jaren, waarmee Zwolle zich kan ontwikkelen op het gebied van brede welvaart, gezondheid, energie en klimaatbestendige leefbaarheid. Deze ambities blijven overeind, maar worden aangevuld met strategische en majeure keuzes voor na 2030, zoals bijvoorbeeld op het gebied van woningbouw. Een andere aanleiding voor de aanvulling is de verstedelijkingsstrategie “Warme harten in een klimaatadaptieve delta” voor de regio Zwolle. In deze strategie is beschreven hoe de Regio Zwolle gezamenlijk wil bijdragen aan de landelijke woningbouw-opgave. Tot slot geven we in de Aanvulling van de omgevingsvisie invulling aan de aangenomen moties van de gemeenteraad, zoals het uitvoeren van een stadsscan.

We zetten de menselijke en natuurlijke waarden van Zwolle centraal. Hiermee wil de gemeente bereiken dat er een duidelijke richting voor de ruimtelijke ontwikkeling van Zwolle is op de lange termijn. Zwolle wil antwoord geven op maatschappelijke ontwikkelingen zoals de behoefte aan passende woningen, ruimte voor opvang van klimaatverandering en inclusieve bereikbaarheid. De aanvullende keuzes zullen leiden tot aanpassingen in de huidige visie, bijvoorbeeld in de ruimtelijke strategie, in sommige raamwerken en in een aantal gebiedsprofielen. [bron: bestuurlijke opdracht]

1.1 Participatie

Net als bij de totstandkoming van de huidige omgevingsvisie, zetten we stevig in op participatie. Dat doen we op basis van de vorig jaar ontwikkelde Zwolse participatiemethode Hanza! Dit plan van aanpak vormt de basis voor de participatie met onze inwoners en stakeholders, volgens Hanza!

De centrale vraag daarbij is: “Hoe kunnen we inwoners en stakeholders bereiken en betrekken in de dialoog over de aanvulling van de Omgevingsvisie?” De wereld om ons heen staat ondertussen niet stil. Niet alleen onze eigen collega’s en de specialisten die ons daarbij helpen, ook onze bedrijven, inwoners, verenigingen en instanties zijn constant aan de slag met het verbeteren van onze gemeente.

Ons doel is om ook kennis en resultaten uit andere onderzoeken en processen, zoals prognoses voor de toekomstige woon- en mobiliteitsbehoefte, gebiedsvisies en dorpsplannen, mee te nemen in het proces om te komen tot een aanvulling van de Zwolse Omgevingsvisie. Waar relevant nemen we uitkomsten van het buurt-voor-

buurt onderzoek mee [verwacht in september 2024] en resultaten uit het burgerberaad Zwolle klimaatneutraal [verwacht in juli 2024].

2. Kaders

2.1 HANZA!

Zwollenaren zijn graag betrokken. In een stad die volop leeft en in ontwikkeling is, is het belangrijk om met elkaar in gesprek te komen en te blijven. Daarom is er door Zwollenaren een nieuwe Zwolse participatieaanpak ontwikkeld: Hanza! Deze aanpak bevat een aantal overzichtelijke spelregels en belangrijke fasen die helpen om fijn met elkaar samen te werken. Hanza! helpt initiatiefnemers om een zorgvuldig proces te organiseren en geeft deelnemers een duidelijke positie. De aanpak Hanza! is niet vrijblijvend. Het is een afspraak tussen gemeente, maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners die we gezamenlijk uitvoeren. Hanza! is een lerende aanpak, die we continu verrijken op basis van praktijkervaringen. De aanvulling omgevingsvisie heeft de eer om de eerste bestuursopdracht te zijn die vanaf het begin volgens Hanza! wordt aangepakt en is dus in die zin een pilot.

Hanza! kent drie duidelijke fases: de start (fase 1), de hoofdfase (fase 2) en het slot (fase 3). Dit Plan van Aanpak is het slotdocument van de start, fase 1. Een toelichting op de drie fases:

Fase 1 = Klaar voor de start.
We maken goede afspraken met elkaar door middel van startgesprekken met verschillende belanghebbenden. Deze gesprekken voeren wij aan de hand van vragen die zich richten op de wijze van en de intensiteit van participatie. Ook stellen we een stakeholdersanalyse op die we toetsen in de startgesprekken. De startgesprekken zijn een belangrijke basis voor dit Plan van Aanpak. Dit is het slotdocument van deze fase. Het Plan van Aanpak wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

Fase 2 = De uitvoering.
Samen werken aan de toekomst van de Zwolse leefomgeving, dit doen we op basis van vier voorstelbare toekomsten voor de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente (i we noemen dit ‘scenario’s’).
Dit is de kern van de participatie. We gaan op diverse manieren in gesprek met onze inwoners. Op basis van dit Plan van Aanpak wordt in aanloop naar fase 2 en doorlopend in fase 3 een communicatie uitvoeringsplan gemaakt, gericht op hoge betrokkenheid en participatie van stakeholders en inwoners bij de aanvulling omgevingsvisie. Wij verwachten dat de participatie rondom de aanvulling omgevingsvisie veel aandacht van de media zal krijgen. Ook daar komt aandacht voor in het uitvoeringsplan.

Fase 3 = Het resultaat.
Uit de vier voorstelbare toekomsten, die de scenariostudie gaat opleveren, wordt een

keuze gemaakt: het zogenaamde ruimtelijk ontwikkelingsperspectief. Dit is een belangrijke basis voor de Aanvulling Omgevingsvisie. Na deze fase wordt een participatiejournaal opgeleverd, waarin het participatieproces staat beschreven, inclusief conclusies en aanbevelingen voor volgende participatieprocessen.

2.2 Huidige omgevingsvisie

Het gaat in dit proces om een aanvulling op de bestaande omgevingsvisie Ons Zwolle van morgen. Dat betekent dat veel onderwerpen al 'vast' staan. Ons Zwolle van morgen is en blijft het kader op hoofdlijnen waarmee we werken aan de ruimtelijke ontwikkeling van onze stad en ons buitengebied. Het is een document waar de gemeente Zwolle grotendeels goed mee uit de voeten kan in de ontwikkeling de komende jaren.

Participatie in de omgevingsvisie 2030: Ons Zwolle van morgen

In totaal is 5 jaar gewerkt aan de huidige omgevingsvisie van Zwolle. De totstandkoming ervan bestond uit 2 delen. Eind 2017 is de Omgevingsvisie deel 1 door de gemeenteraad vastgesteld, met kernopgaven en topambities. Het participatieproces voor de gebiedsgerichte uitwerking vond plaats in de periode juni 2018 – maart 2021. In maart 2020 brak corona uit en ging ook Zwolle 'op slot'. Daardoor konden vier van de vijf grote gebiedsbijeenkomsten niet doorgaan en werd de participatie volledig online uitgevoerd. Gekozen werd om het proces om te draaien: er werd een concept omgevingsvisie opgesteld op basis van eerder opgedane kennis. Dit concept werd in de zomer digitaal voorgelegd. Op basis van de reacties werd een nieuw concept gemaakt dat van september 2020 tot maart 2021 digitaal werd voorgelegd via o.a. de 'Tour de Zwolle'. Een van de belangrijkste opbrengsten uit het participatieproces was de wens om in de Omgevingsvisie een betere balans te vinden tussen 'beschermen' en 'vernieuwen'. Het resulteerde in de omgevingsvisie Ons Zwolle van morgen die u hier kunt lezen.

Er zijn echter grote opgaves, op het gebied van wonen, economie, water & klimaat, energie en mobiliteit die nu vragen om een visie op de langere termijn. Een visie op 2040, met een doorkijk naar 2050: ons Zwolle van overmorgen.

2.2.1 Aanleiding voor de opdracht tot aanvulling

Gemeente Zwolle moet klaar zijn voor de toekomst en invulling geven aan haar positie als klimaatadaptieve groeigemeente in de regio. Het is nu tijd om keuzes te maken waar we in de gemeente na 2030 letterlijk ruimte willen bieden aan onze grote opgaven, met name op het gebied van woningbouw en economie.

We willen daarom samenhangende ruimtelijke keuzes maken met betrekking tot wonen, economie, mobiliteit, energie en water & klimaat, die aanvullend zijn op de huidige Omgevingsvisie.

2.3 Kaders voor participanten

Het is van groot belang om voorafgaand aan het participatieproces duidelijke kaders

mee te geven aan de participanten: “hier kan het wel over gaan en hier kan het niet over gaan omdat dit al vastgesteld is in de huidige omgevingsvisie.” Deze kaders moeten de komende maanden in samenwerking tussen de inhoudelijk deskundigen en de communicatiedeskundigen opgesteld worden.

2.4 Wet&regelgeving

De Omgevingswet stimuleert overheden om op tijd extra aandacht aan participatie te besteden bij vraagstukken over de fysieke leefomgeving, zoals een omgevingsvisie. Door de zogenoemde kennisgevings- en motiveringsplicht is de gemeente ook verplicht participatie in te richten. Wij moeten aangeven wie wij bij de Aanvulling van de omgevingsvisie hebben betrokken, wat de uitkomsten daarvan zijn, hoe deze zijn verwerkt in de omgevingsvisie en hoe wij invulling hebben gegeven aan ons participatiebeleid, in ons geval Hanza!.

2.5 Geleerde lessen

2.5.1 Omgevingsvisie Ons Zwolle van morgen

Uit de totstandkoming van huidige Omgevingsvisie ‘ons Zwolle van morgen’ trekken we de volgende lessen, die we toepassen bij de totstandkoming van de aanvulling op de Omgevingsvisie:

- Er zijn veel nieuwe mensen bereikt, zoals jonge ouders. Dit kwam vooral door de inzet van online bijeenkomsten;
- Het voeren van onder andere één-op-één gesprekken met stakeholders, leidt tot inzicht in de bedoeling van voorgenomen beleid en wederzijds begrip;
- Kleine aanpassingen in tekst kunnen groot verschil maken in houding van stakeholders;
- In de Omgevingsvisie kunnen ook procesuitspraken gedaan worden, bijvoorbeeld als op een bepaald thema nog verdere verdieping nodig is;
- We willen leren van andere gemeenten hoe zij een Omgevingsvisie maken;
- We gaan voor maatwerk bij de beantwoording van zienswijzen. In onze beantwoording willen we zo specifiek mogelijk zijn. En we passen de Omgevingsvisie aan als daar aanleiding voor is;
- We werken altijd met de kaart op tafel. Zowel met vakdisciplines binnen de gemeentelijke organisatie, als met externe stakeholders;
- De zienswijze-periode vindt plaats buiten de (zomer)vakantie-periode.
- We geven bij de start van het Omgevingsvisietraject inzicht welke invloed stakeholders hebben bij het maken van de Omgevingsvisie: ‘Ladder van participatie’.

2.5.2 Stadsbroek en IJsselvizier

Het communicatie- en participatietraject voor Stadsbroek en IJsselvizier liep van januari tot maart 2023 en bestond uit een online mogelijkheid voor het indienen van

ideeën, reageren op ideeën van anderen, het invullen van een vragenlijst, een aantal persoonlijke gesprekken met partijen en twee fysieke participatiebijeenkomsten over de gebieden Stadsbroek en IJsselvizier. De grote opkomst tijdens de avondbijeenkomsten en de vele ingezonden ideeën, reacties en ingevulde vragenlijsten lieten een enorme betrokkenheid zien bij het onderwerp.

Uit de beschrijving van participatie- en communicatiemomenten halen we de volgende tips:

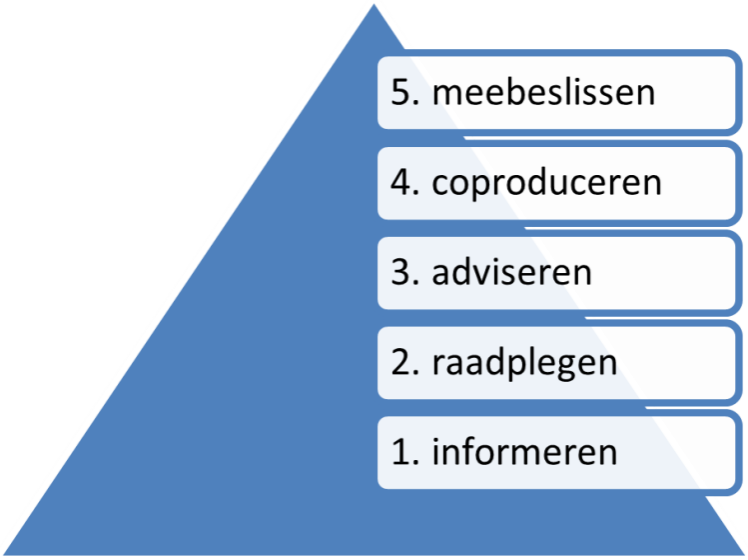
- Gebruik het interactieve platform Open Stad waarop ideeën gepost kunnen worden en waarop door anderen gereageerd kan worden.
- Kom dicht bij de doelgroep (supermarkt, buurthuis, winkelcentra, etc.)
- Werk met beeld (video's)
- Wees duidelijk over het participatiedoel

3. Participatieladder

Inwonerparticipatie kan op verschillende niveaus en met verschillende doelstellingen en resultaten worden toegepast. Hoewel de vijf treden van onderstaande participatieladder elk hun eigen doelen en sterke punten hebben, hebben ze ook elk hun eigen nuances en complexiteiten. Het is daarom handig om onszelf niet te beperken tot één niveau van participatie.

3.1 De participatieladder van Zwolle

Trede 5 = Beslissen: Inwoners van Zwolle krijgen van de gemeente de bevoegdheid om onafhankelijke beslissingen te nemen.
Je bereikt het hoogste niveau van inwonerparticipatie wanneer je de eindverantwoordelijkheid voor de besluitvorming bij inwoners legt. In dit scenario hebben inwoners een vetorecht, wat betekent dat je als bestuur rekening moet houden met hun prioriteiten. Deze mate van inwonerparticipatie wordt in de praktijk zelden bereikt.

Trede 4 = Coproduceren: Gemeente Zwolle en haar inwoners werken als gelijken samen aan de ontwikkeling van Zwolle.
Op de vierde trede van de participatieladder is de beslissingsbevoegdheid (vrijwel) gelijk verdeeld tussen het lokale bestuur en het publiek. Inwoners en gekozen vertegenwoordigers werken samen om oplossingen te vinden, actieplannen op te stellen en projecten uit te voeren.

Trede 3 = Adviseren: Gemeente Zwolle betrekt haar inwoners actief en houdt rekening met hun meningen, maar behoudt de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid. De gemeente spant zich actief in om de inwoners te betrekken via (online) workshops, focusgroepen en adviescommissies. Betrokkenheid gaat verder dan alleen opiniepeilingen – het zorgt voor een tweerichtingsverkeer in de communicatie en stimuleert interactie. Op dit niveau ligt de volledige bevoegdheid nog steeds bij de gemeente. Hoewel het bestuur de inwoners van Zwolle actief kan betrekken en de gegeven inbreng oprecht in overweging kan nemen, is de uiteindelijke beslissing aan het gemeentebestuur.

Trede 2 = Raadplegen: Gemeente Zwolle vraagt haar inwoners om niet-bindende feedback over specifieke beslissingen en beleid.

Raadpleging kan een goede manier zijn om inwoners bij de besluitvorming te betrekken en de participatie te vergroten, op één cruciale voorwaarde. Dit moet leiden tot actiegerichte taken en beleidswijzigingen. De reden waarom raadpleging laag op de participatieladder staat, is dat het moeilijk kan zijn om te meten in welke mate er rekening wordt gehouden met de mening van inwoners.

Trede 1 = Informeren: Gemeente Zwolle voorziet haar inwoners van transparante, relevante en actuele informatie.
Door transparante, relevante en actuele informatie te delen met inwoners voorziet de gemeente in een fundament voor het opbouwen van vertrouwen in de overheid. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor inwonerparticipatie.

3.2 De Zwolse trede

In fase 1, 2 en 3 van het participatieproces voor de Aanvulling Omgevingsvisie zal de gemeente als initiatiefnemer inzetten op participatie met inwoners en stakeholders op basis van betrokkenheid: trede 3 van de participatieladder. De uiteindelijke beslissing ligt namelijk vanuit de Omgevingswet bij de gemeente. Toch zal dit participatieproces ook elementen uit trede 4, co-creatie, in zich hebben. Zeker als we starten met de scenariostudies (overgang fase 1 naar fase 2 van Hanza!), samen met een selectie stakeholders in twee werkateliers wordt gewerkt aan de voorstelbare toekomsten voor de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente (dit noemen we in ons programma ‘scenario’s’).

4. Besluitvorming

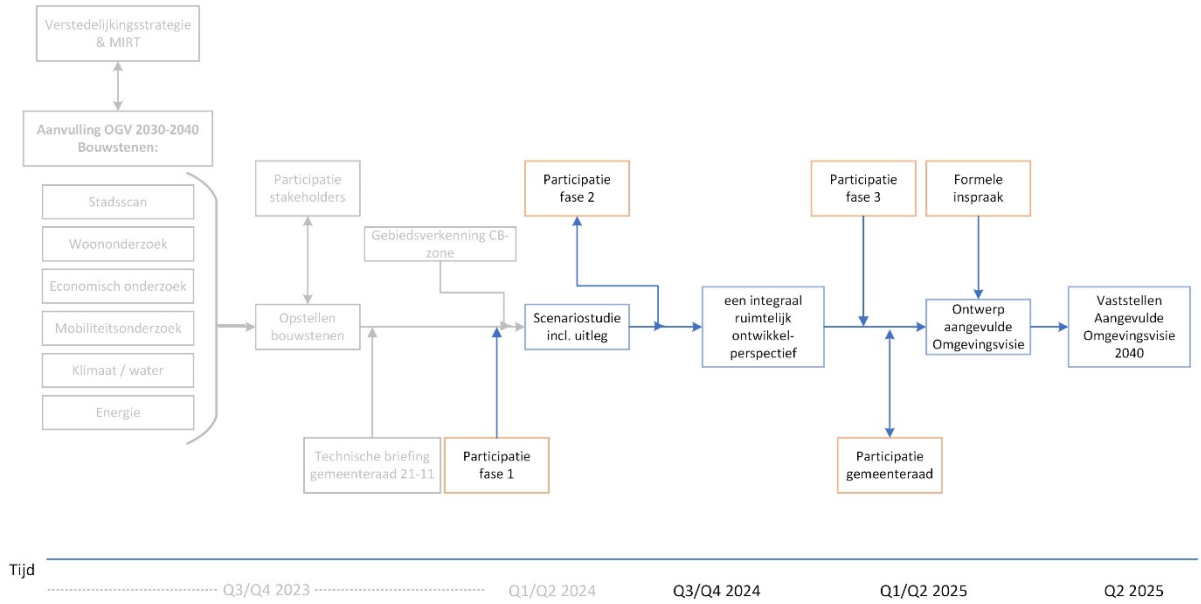
De gemeenteraad heeft in het proces voor de aanvulling op de omgevingsvisie twee formele momenten van besluitvorming. Allereerst stelt de gemeenteraad dit Plan van Aanpak vast. Hiermee toetst en borgt de raad dat de participatie op een juiste wijze wordt vormgegeven. Aan het einde van het programma stelt de gemeenteraad de aanvulling op de omgevingsvisie formeel vast.

Het college bespreekt dit Plan van Aanpak in haar vergadering en besluit of het college dit plan van aanpak voor besluitvorming voor wil leggen aan de gemeenteraad.

5. Processtappen

We maken geen hele nieuwe Omgevingsvisie met een bijpassend participatieproces. We richten de participatie specifiek in op opgaven en thema's die in de Aanvulling aan de orde zijn. Deze staan beschreven in de raadsbrief van 11 april 2024. Samen met de inhoudelijk deskundigen zorgen we in de voorbereiding van fase 2 van Hanza! voor de juiste opgaven die specifiek voor de Aanvulling gelden.

In onderstaand schema ziet u hoe het participatieproces zich verhoudt tot het gehele proces van de Aanvulling van de Omgevingsvisie:

Fases in de Zwolse participatieaanpak Hanza!
In de participatieaanpak wordt gewerkt met een drietal fasen.

In de eerste fase worden afspraken gemaakt over het onderwerp en het proces en de wijze waarop we in gesprek gaan. Hier wordt bijvoorbeeld ook over de ambities, kansen en aandachtspunten gesproken.

In het kader van de aanvulling van de Omgevingsvisie geven we als volgt invulling aan de eerste fase:

1. Een startgesprek met de gemeenteraad
2. Een startgesprek met belangrijke stakeholders: gesprek met Provincie en Waterschap
3. Een startgesprek met een afspiegeling van de Zwolse samenleving: poll via social media voor alle inwoners, digitale enquête voor alle stakeholders.

Fase 1: januari – juni 2024 = *Actuele fase*
Aan het eind van deze fase is er overeenstemming over de vraag die in dit participatieproces centraal staat, de kaders én de ruimte en de wijze waarop de deelnemers de vraag met elkaar op zorgvuldige wijze gaan beantwoorden. Dit wordt uitgewerkt in dit plan van aanpak participatie. De gemeenteraad stelt het plan van aanpak participatie in juni vast.

Mei – juli 2024
Ondertussen werkt de ambtelijke organisatie door aan de scenario's in de vorm van ateliers. Ook hier is volop participatie aan de orde. Vanaf de start van de scenariostudie wordt een groep stakeholders uitgenodigd om mee te denken over de toekomst van de stad en deze te vertalen in vier voorstelbare – let op, die zijn niet per se voorspelbare – scenario's voor de toekomst van Zwolle.

Juni – augustus 2024
Ontwikkeling communicatiecampagne en communicatieve vertaling van de vier scenario's, zodat deze geschikt zijn voor fase 2 van de participatie.

Fase 2: september – oktober 2024
In de tweede fase van de participatieaanpak bespreken we met onze inwoners en gemeentebrede stakeholders de vier uitgewerkte toekomstscenario's. Wat spreekt aan? Wat willen we juist niet in Zwolle? Tijdens deze gesprekken worden mogelijke ideeën, kanttekeningen en oplossingen geïnventariseerd. De gesprekken worden gevoerd met verschillende doelgroepen en via verschillende middelen.

Oktober – november 2024
De resultaten uit dit participatieproces zijn belangrijke input voor trechtering van de toekomstscenario's naar een ruimtelijk ontwikkelperspectief. Lees hier meer over in de raadsbrief van 11 april 2024.

November-december 2024
Concept ruimtelijk ontwikkel perspectief + toelichting wordt gedeeld met stakeholders.

Fase 2 wordt afgerond met een participatiejournaal, waarin we laten zien wat er met de inbreng van inwoners is gedaan.

Fase 3: december – maart 2025
In de laatste fase van Hanza! wordt de ontwerp-aanvulling Omgevingsvisie, na een besluit van het college van B&W, voorgelegd aan de inwoners en stakeholders. Er

kunnen zienswijzen worden ingediend die in februari en maart 2025 worden beantwoord. Vervolgens wordt het document voor besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad. Inwoners kunnen inspreken tijdens de raadsvergadering.
Fase 3 wordt afgerond met een participatiejournaal.

We leren tijdens en na het proces
Dit is een eerste toepassing van de participatieaanpak vanuit een gemeentelijk initiatief. Daarom nemen we tijdens en na het proces de tijd om te evalueren en te leren van dit proces. Ten behoeve van de besluitvorming verantwoorden we ons over de uitvoering van de participatie. Daarvoor wordt een participatieverslag opgeleverd dat met alle betrokken deelnemers wordt gedeeld.

Bovenstaande fases zijn in het volgende hoofdstuk in een meer gedetailleerde planning uitgezet.

6. Planning participatieproces

22 mei - Start scenariostudie met externe stakeholders (raadsleden zijn uitgenodigd om de bijeenkomst bij te wonen)

28 mei - Plan van aanpak in college

10 juni - Besluitvorming Plan van Aanpak in gemeenteraad

3 juli - Tweede bijeenkomst scenariostudie met externe stakeholders (raadsleden zijn uitgenodigd om de bijeenkomst bij te wonen). In deze bijeenkomst ontstaan vier Zwolse voorstelbare toekomstscenario's.

Zomer - In de zomer worden de vier Zwolse toekomstscenario's uitgewerkt zodat ze gebruikt kunnen worden in fase 2 van de inwonerparticipatie.

Zomer - We ontwikkelen een communicatiecampagne waarmee we ruchtbaarheid geven aan fase 2 van de inwonerparticipatie. Doel is om een breed publiek te betrekken. De communicatiecampagne zal gebruik maken van verrassende elementen ('guerilla-acties') en van bestaande momenten en locaties waarop Zwollenaren samenkomen. Zoals bijvoorbeeld de Bruisweken voor studenten en natuurlijk de markt.

September - Vanaf half september start fase 2 participatie, breed met inwoners.

Half okt - Werkatelier: scenario's trechteren naar ontwikkelperspectief, mede op basis van input uit fase 2 participatie

Half nov - Werkatelier: scenario's trechteren naar ontwikkelperspectief, mede op basis van input uit fase 2 participatie

December - Vaststellen ontwerp Aanvulling Omgevingsvisie door College

Januari – maart 2025:

Fase 3 Hanza! De door het college vastgestelde ontwerp Aanvulling Omgevingsvisie wordt voorgelegd aan inwoners.
Zienswijzen kunnen worden ingediend.
Zienswijzen worden behandeld.
Aanvulling Omgevingsvisie wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.
Tijdens de raadsvergadering kunnen inwoners inspreken.

7. Resultaten startgesprekken & analyse stakeholders

7.1 Startgesprekken

Ter voorbereiding op dit Plan van Aanpak zijn naast officiële startgesprekken ook een aantal kennismakingsgesprekken gevoerd:

- Platform Zwolse Wijken: kennismakingsgesprek. Zij benadrukten het belang om niet alleen de usual suspects en de standaard belangengroepen te bereiken, maar juist de andere Zwollenaren: zet in op inwoners die moeilijker te bereiken zijn / in beweging zijn te krijgen.
- Voorzitter buurtvereniging in Zwolle Zuid: de buurtvereniging werkt aan het concept ‘praatjesmakers op de dijk’ dat zij deze zomer willen uitvoeren. De output kunnen we als dat gewenst is, gebruiken in onze omgevingsvisie. Ook gaf de voorzitter de tip om gebruik te maken van de Zwolse Bruisweken om jongeren te betrekken. We spraken af elkaar op de hoogte te houden en te helpen waar dat lukt.
- Ontwikkelaar van particpatieapp YouMee. Deze app is ontstaan vanuit de bouwapp en wordt steeds verder uitgebreid.
- Wijkmanagers / stadsdeelmanagers van Zwolle. Zowel in een algemene kennismaking als in individuele gesprekken met de vijf stadsdeelmanagers is uitgebreid gesproken over wat specifiek in een stadsdeel speelt en welke stakeholders belangrijk zijn. Deze input nemen we mee.

Er zijn tussen maart en mei 2024 startgesprekken gevoerd met:

7.1.1 Gemeenteraad

op 22 maart kwamen 9 raadsleden bijeen. We startten met presentaties en hadden vervolgens een open gesprek met elkaar, waarin de volgende punten meegegeven werden aan het programmateam:

- Maak van tevoren helder wat de mate van invloed is van participanten: ‘verwachtingenmanagement’.
- Gemeenteraad wel uitnodigen bij bijeenkomsten. Zij zijn daar als toehoorder. Het is niet de bedoeling dat bijeenkomst ‘politiek’ worden.
- Digitale vaardigheden nemen toe. Maak daar gebruik van. Gebruik Social media om inzichten op te halen. Bijvoorbeeld met peilingen, polls, etc.
- Maak het participatietraject ook beeldend. Hoe kunnen ingrepen in de fysieke leefomgeving er uitzien?

- Zorg voor participatiemomenten en bijeenkomsten op verschillende plekken in de gemeente: sportclubs, supermarkten, etc.
- Zorg ervoor dat het participatieproces niet zorgt voor polarisatie. De hoop werd geuit dat Zwollenaren ‘er een beetje relaxt’ in staan.
- Omgevingsbeleid is keuzes maken. Het participatieproces mag wel een beetje prikkelend zijn, zonder het polariserend te maken.
- Als de gemeenteraad het Plan van Aanpak goedkeurt, kan achteraf wel kritiek komen op de inhoud, maar niet op het proces. Het programmateam nodigt de gemeenteraadsleden uit om gedurende het proces op de lijn te komen bij het programmateam als kritische geluiden worden gesignaleerd die wellicht om extra aandacht vragen.
- Gebruik heldere taal, aangepast naar de verschillende doelgroepen in het participatieproces.

7.1.2 Waterschap WDOD

WDOD wil als belangrijke ruimtelijke partner vooral meedraaien in het ‘professionele participeren’ van de ketenpartners. Voor het waterschap liggen de opgaven en daarmee uitdagingen vooral in het ruimtelijk domein. Gebieden, woningen, straten, parken, alles moet meer (hemel)water vast kunnen houden, laten infiltreren, bergen, wellicht hergebruiken. Zo blijft water zo lang mogelijk in een gebied en stroomt het niet weg door de sloot/gracht. De Omgevingsvisie gaat over dit ruimtelijk domein (biodiversiteit, klimaatbestendigheid, groen en blauwe structuur, openbare ruimte, plekken aanwijzen waar wat wel of niet gebouwd wordt), met ook verbinding met het gemeentelijke sociale domein (thema’s als gezondheid, ook zeer relevant voor het waterschap). Voor WDODelta erg relevant in relatie tot ‘water en bodem sturend’ en een slim ruimtelijk gebruik naar de verre toekomst; niet bouwen op plekken die daarvoor ongeschikt zijn (op termijn). Plekken waar water weggepompt moet worden, plekken die geschikt gemaakt moeten worden voor een functie, in plaats van: welke functie past op een plek met de eigenschappen zoals ze nu zijn? Dit zijn allemaal ruimtelijke vragen waar de gemeenten onze belangrijke partner in zijn (samen met provincies). Het waterschap is niet meer alleen van de dijk, de sloot en de waterzuivering: we willen breder kijken. Want ook daar ligt het belang van WDODelta.

Vroegtijdige betrokkenheid is essentieel voor ons. In een rol van meedenker én adviseur in begin, midden en eindfase. WDOD is graag adviseur en meedenker in begin, midden en eindfase. En dan breder dan de traditionele waterschapstaak, maar ook echt meegneomen worden in de ruimtelijke keuzes voor de leef-omgeving.

Zwolle ligt in de Delta van IJssel, Vecht, Zwartewater. Eigenlijk ligt Zwolle buitendijks (de buitenzijde van de singel is een regionale kering), in het IJsselmeer. Dit maakt dat het omliggende watersysteem grote invloed heeft op de stad. En dus ook de klimaatopgaven die op ons af komen: meer extreme natte langdurige periodes, hevige hoosbuien, droogte, waterkwaliteit. De

oplossingen liggen deels in de stad, maar ook goeddeels in het systeem van bijvoorbeeld de Sallandse Weteringen. Keuzes in de ceintuurbaanzone kunnen effect hebben op de binnenstad en de mogelijkheden om de binnenstad klimaatbestendig te krijgen/houden. Dit is een schaalniveau dat wij als waterschap graag inbrengen. Daarnaast voeren wij binnenkort ook een voorverkenning voor de afvalwaterketen uit, waarin we breder willen kijken dan de riolering en rioolwaterzuiveringen, maar ook naar factoren zoals de openbare ruitme, bedrijven, woningen, die daar gebruik van maken. Om de afvalwaterketen toekomstbestendig te maken, is dit hard nodig.
WDOD wil graag op een regelmatige basis vragen beantwoorden, advies inbrengen en mogelijk ook eigen opgaven meekoppelen met die van de gemeente Zwolle (en andere gemeenten). Dit kan via werksessies, maar ook via bilaterale afspraken waarin we de mogelijheid hebben om op het visieniveau de gewenste diepgang (tot op zekere diepte) op te zoeken.

7.1.3 Provincie Overijssel

In het Ruimtelijk Overleg van 16 mei is afgesproken dat de gemeente in een drietal sessies (aan het begin, tussentijds en in conceptfase) apart met provinciemedewerkers (vanuit meerdere disciplines) in gesprek gaat. Dit om elkaars omgevingsbeleid zo goed mogelijk te laten aansluiten. Het belang van de provincie is dat deze aanvulling niet alleen goed past bij de doelstellingen van de gemeente Zwolle, maar ook doelstellingen die de gemeente overstijgen (waterproblematiek, DUS, verstedelijkingsopgave, economie, biodiversiteit etc.).
Zorg er ook voor dat de participatie richting bestuur provincie op een of nadere manier geregeld is.
De accounthouder van de provincie kan een coördinerende rol vervullen bij de inhoudelijke afstemming tussen deze aanvulling en provinciaal beleid en onze belangen (door samen met gemeente overleggen te organiseren met provinciemedewerkers of bestuurders). Daarnaast kan de accounthouder vanuit een integrale ruimtelijke benadering adviseur zijn in meerdere fasen van het traject.
Er ligt een kans om Zwolle nog krachtiger te profileren als fijne woon-werkstad in de IJssel-Vechtdelta met grote regionale aantrekkingskracht. De uitdaging: Zorg voor een goede afwikkeling van water- en verkeerstromen zodat een prettige en leefbare stad mogelijk blijft. En zorg (samen met andere partijen) voor een goed uitvoeringsinstrumentarium om lastige en grootschalige keuzes, die hierbij mogelijk gemaakt moeten worden, kans van slagen te geven.

Naast deze startgesprekken is er een digitale enquête afgenomen onder alle externe stakeholders. Zie bijlage 3 voor de resultaten.
Ook is er een poll online gezet waar inwoners van Zwolle op konden stemmen. Zie bijlage 4 voor de resultaten.

7.2 Stakeholders fase 2

In de startgesprekken en in een speciale sessie met het programmateam en de wijkmanagers, zijn stakeholders gedefinieerd en globaal ingedeeld in dit actorenkwadrant.

Een algemeen overzicht van de stakeholders vindt u in bijlage 2.

Het is daarbij goed om te beseffen dat de stakeholdersanalyse een dynamisch document blijft. Stakeholders kunnen gedurende het proces verplaatsen, verdwijnen of toegevoegd worden. Bijvoorbeeld omdat er een nieuwe vereniging ontstaat of juist omdat een organisatie zichzelf opheft. Ook kan het zijn dat het belang of de invloed van een stakeholder gedurende het proces wijzigt.

7.3 Stakeholders scenariostudies

Onder leiding van het planbureau voor de leefomgeving (PBL) wordt tussen mei en augustus 2024 gewerkt aan vier voorstelbare toekomstscenario's voor Zwolle. Deze toekomstscenario's vormen de basis voor het participatietraject met inwoners na de zomer. Na twee interne 'huiswerkrondes' met ambtelijk specialisten, start een unieke samenwerking tussen deze specialisten en een selectie stakeholders. Dit zijn de stakeholders die zijn ingedeeld in de categorieën beïnvloeder en sleutelfiguur, namelijk:

Erfcoach Noord-west Overijssel Landschap Overijssel Staatsbosbeheer	VNO-NCW MKB Tennet Enexis

Stichting Landschapsbelangen LTO Noord Milieuraad / natuurplatform Platform Zwolse Wijken Plaatselijk belang Wijthmen Wijkvereniging AAlanden Wijkplatform Holterbroek Streekver. De Marsen Wijkver. Berkum Vrienden van Assendorp Plaatselijk Belang Windesheim OVB (ondernemersvereniging Berkum) Ondernemers: - Marslanden - Hessenpoort - Voorst	Vitens SOOZ Participatieraad Woningcorporaties: - Openbaar belang - Delta Wonen - SWZ Jongerenraad Concilium Waterschap WDOD Provincie Regio Zwolle Het Rijk (I&W als aanspreekpunt voor Novex gebied regio Zwolle. En BZK) Sportservice Zwolle Blauwhaus

8. Plan van Aanpak Fase 2

8.1 Verwachtingsmanagement

In voorbereiding op fase 2, worden vier helder onderscheidbare voorstelbare (ruimtelijke) scenario's voor de toekomstige ontwikkeling van de gemeente Zwolle ontwikkeld. Daarnaast worden voorafgaand duidelijke inhoudelijke criteria opgesteld waar het wel en niet over kan gaan in de participatie. Deze criteria worden in elk communicatiemoment benoemd en herhaald. Zo zorgen we ervoor dat de kaders en verwachtingen voor alle participanten helder zijn.

8.2 Inzet burgerschapsstijlen motivaction

Om de juiste communicatiestijl te bepalen, maken we in de nog op te stellen communicatiestrategie gebruik van de burgerschapsstijlen van motivaction. Zwolle is op basis hiervan ingedeeld. Inwoners willen niet allemaal op dezelfde wijze benaderd worden. Met de burgerschapsstijlen van motivaction kom je dichter bij de leefwereld van inwoners en kun je de communicatie daarop afstemmen.

8.3 Inzet participatiemiddelen

De inzet van participatiemiddelen wordt uitgebreid toegelicht in het communicatieplan dat begin van de zomer wordt ontwikkeld. Hieronder volgt een overzicht van een aantal middelen dat we op basis van de adviezen uit de startgesprekken zeker willen inzetten:

8.3.1 Open Stad

Zwolle heeft de participatietool Open Stad aangeschaft. Een platform dat zich volop door ontwikkelt en goed werkt om plannen voor te leggen, meningen op te halen en discussies te starten. De Gemeente Den Haag heeft er onlangs de participatie rondom de Haagse omgevingsvisie op vormgegeven en we kunnen volop gebruik maken van de ervaringen die daarbij zijn opgedaan inclusief nieuwe technische mogelijkheden. Een belangrijke vooruitgang is dat het vanaf de zomer mogelijk is om de participatietools binnen de eigen website te gebruiken. We kunnen dan zowel de inhoudelijke plannen als de participatietools publiceren op zwolle.nl/omgevingsvisie.

We moeten er rekening mee houden dat de bouw van het platform een doorlooptijd van 2 maanden heeft.

Geen gebruik YouMee
→ Het feit dat Zwolle met Open Stad werkt en zelfs mede ontwikkelaar van dit platform is, brengt automatisch met zich mee dat de app YouMee – van een Zwolse ontwikkelaar waarmee in de opstartfase van dit proces is gesproken –

niet gebruikt zal worden. Het platform Open Stad biedt bovendien meer tools.
[besluit in afstemming met projectteam Hanza!]

8.3.2 Zwolle-gesprekken

We organiseren gesprekken met experts aan tafel. Verschillende sessies op verschillende locaties in de gemeente, waarop mensen kunnen inschrijven.

8.3.3 Stellingen op Social Media

Dit bleek super effectief in gemeente Groningen, weinig spam veel bruikbare input. We onderzoeken met team online of we dit ook in Zwolle goed kunnen inzetten.

8.3.4 Straatinterviews

Via RosCom Fieldresearch kunnen straatinterviews worden afgenomen of huis-aan-huis informatie worden opgehaald. Hier gaat Zwolle binnenkort een samenwerking mee aan.

8.3.5 Aanvulling met extra online tools

Swipocratie is een online tool waarmee burgers eenvoudig en snel hun mening kunnen geven. De gemeentepeiler is een andere beproefde online tool. In eerste instantie bekijken we of Open Stad voldoende laagdrempelige online interactie biedt. Mocht dat niet zo zijn, dan kunnen we uitbreiden met een van deze online tools.

8.4 Evaluatie

We evalueren na elke participatiebijeenkomst, zodat we waar nodig kunnen bijsturen en het is meteen input voor ons participatiejournaal. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van het geven van smileys: groen, oranje, rood. Ook willen we na elke bijeenkomst tips & tops verzamelen.

9. Communicatie

Op basis van dit Plan van Aanpak wordt een campagneplan communicatie gemaakt. Dit plan is gericht op hoge betrokkenheid en participatie van de stakeholders bij de aanvulling omgevingsvisie.

Doel is om een breed publiek te betrekken. De communicatiecampagne zal gebruik maken van verrassende elementen (‘guerilla-acties’) en van bestaande momenten en locaties waarop Zwollenaren samenkomen. Zoals bijvoorbeeld de Bruisweken voor studenten en natuurlijk de markt. Daarnaast worden bijeenkomsten georganiseerd op markante locaties, bijvoorbeeld met uitzicht over de stad, zoals de Panoramazaal van het Stadhuis. En we kijken naar mogelijkheden om een informatie- en participatielocatie te creëren in een leegstaand winkelpand.

Wij verwachten dat de participatie rondom de aanvulling omgevingsvisie veel aandacht van de media zal krijgen. Ook daar komt aandacht voor in het uitvoeringsplan.

10. Budget voor Fase 2

Voor het participatietraject voor de aanvulling op de Omgevingsvisie zijn de kosten gedekt door het budget dat beschikbaar is. Samen met communicatie worden de kosten geschat op €100.000,-. In het communicatieplan worden de kosten nader gespecificeerd.